

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені ІВАНА ФРАНКА

Кафедра нової та новітньої історії зарубіжних країн

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан історичного факультету

проф. Качараба С. П.
“ 4 ” вересня 2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**КОЛОНІАЛЬНА ПОЛІТИКА ТА КУЛЬТУРНІ ВПЛИВИ ФРАНЦІЇ
У ХІХ – НА ПОЧАТКУ ХХІ СТ.**

галузь знань (шифр і назва навчальної дисципліни)
 01 – Освіта/Педагогіка
(шифр і назва галузі знань)
напрямок підготовки
(шифр і назва напрямку підготовки)
спеціальність 014.03 «Середня освіта (Історія)»
(шифр і назва спеціальності)
спеціалізація
(назва спеціалізації)
факультет, відділення історичний факультет
(назва факультету, відділення)

2019 – 2020 навчальний рік

Робоча програма курсу Колоніальна політика та культурні впливи Франції у ХІХ – на початку ХХІ ст. для студентів за спеціальністю Середня освіта (історія). – 12 с.

Розробник: доцент кафедри нової та новітньої історії зарубіжних країн, кандидат історичних наук Сипко Богдана Володимирівна

(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри нової та новітньої історії зарубіжних країн

Протокол від. “_29_”__серпня__2019 року № _1_

Завідувач кафедри нової та новітньої історії зарубіжних країн

_____ (_доц. Баран З. А._)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“_29_”__серпня__ 2019 року

Схвалено Вченою радою історичного факультету

Протокол від. “_4_”__вересня_2019 року № _1/2019-20_

“_4_”__вересня_2019_ року Голова _____ (_проф. Качараба С. П._)
(підпис) (прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань _01 – освіта/педагогіка_ (шифр і назва)	Вибіркова	
	Напрямок підготовки _____ (шифр і назва)		
Модулів – 2	Спеціальність: 014.03 Середня освіта (Історія)	Рік підготовки	
Змістових модулів – 2		4-й	-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		7-й	-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 6	Освітньо-кваліфікаційний рівень: ____бакалавр____	Лекції	
		30 год.	год.
		Практичні, семінарські	
		год.	год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		60 год.	год.
		Індивідуальні завдання:	
год.			
Вид контролю:			
залік			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):

для денної форми навчання – 30/60

для заочної форми навчання –

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: сприяти удосконаленню у студентів-істориків професійних вмінь аналізу колонізаційних і деколонізаційних процесів.

Завдання: ознайомити студентів із особливостями колоніальної політики Франції у різні історичні періоди, проаналізувати характерні риси деколонізаційних процесів у середині ХХ ст., розглянути французьку “доктрину” культурних впливів і Франкофонії в останній третині ХХ – на початку ХХІ ст.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- Витоки французької колоніальної політики;
- Особливості колоніальної політики у період Реставрації Бурбонів і Липневої монархії;
- Результати колоніальних надбань Другої імперії;
- Підходи до колоніалізму в період Третьої республіки;
- Впливи Першої та Другої світових воєн на колоніальну політику Франції;
- Еволюцію французького колоніалізму в період Четвертої республіки;
- Особливості деколонізаційних процесів;
- Зовнішню політику Франції у культурній сфері в останній третині ХХ – на початку ХХІ ст.

вміти:

- аналізувати колонізаційні та деколонізаційні процеси;
- критично осмислювати інформацію, почерпнуту із засобів масової інформації та публіцистичних творів;
- працювати з історичними джерелами новітнього періоду;
- пояснити терміни “колонія”, “протекторат”, “метрополія”, “колоніалізм”, “підмандатна територія”, “тубілець”, “режим Віші”, “Вільна Франція”, “Французький союз”, “деколонізація”, “харкі”, “чорноногі”, “Французька співдружність”, “заморський департамент”, “заморська територія”, “алжирський синдром”, “рік Африки”, “Франкофонія”.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Французька колонізація у новий час

Тема 1. Вступ до курсу

Вимоги до курсу. Особливості термінологічного апарату. Поява та оформлення “колоніальної історії”. Розвиток колоніальних і постколоніальних студій. “Живі” етнографічні виставки.

Тема 2. Французька колоніальна політика до початку ХІХ ст.

Початки французького колоніалізму. Французькі володіння у Північній Америці. Французькі Антильські острови. Ставлення просвітників до колоніальної політики. Французька революція і питання рабства.

Тема 3. Французька колоніальна політика в період Реставрації Бурбонів і Липневої монархії

Наслідки Віденського конгресу для Франції. Становище французьких колоній у 1814–1815 рр. Аболіціоністський рух. Французька експансія у Тихому океані та Чорній Африці. Французьке завоювання Алжиру. Стратегії колонізації.

Тема 4. Французька колоніальна політика у період Другої республіки та Другої імперії

Вплив Закону 1848 р. про скасування рабства у французьких колоніях на колоніальну політику Наполеона III. Пенітенціарна колонізація. Завоювання Нової Каледонії. Франція і Опіумні війни в Китаї. Експансія в Індокитай. Мексиканська авантюра Максиміліана Габсбурга

Тема 5. Характерні риси колоніальної політики Третьої республіки

Формулювання французької колоніальної доктрини. Французька колоніальна партія. Типологія колоній: поселенські, експлуатаційні, пенітенціарні. Продовження французької експансії в Індокитай. Формування французьких федерацій у Чорній Африці. Здобуття Мадагаскару. Перерозподіл світу на зламі XIX – XX ст.

Змістовий модуль 2. Від політики “освоєння” колоній, через деколонізацію до культурних впливів

Тема 6. Колоніальна політика Франції у міжвоєнний період

Перша світова війна та французькі колонії. Міграційні потоки між метрополією та колоніями. Варіативність колоніальної політики

Тема 7. Друга світова війна та французькі колонії

Уряд Віші і французькі колонії. Індокитай – французький? “Культурний обмін” між Японією й Індокитаєм (через Францію). “Вільна Франція” і колонії. Роль колоній у процесі звільнення Франції. Фелікс Ебуе.

Тема 8. Спроби перегляду колоніальної політики у період Четвертої республіки

Утворення Французького Союзу. Війна в Індокитаї 1946–1954 рр. Загострення протиріч у Північній Африці. Здобуття Тунісом і Марокко незалежності. Алжирська війна: причини та переломні моменти. 17 жовтня 1961 р. Чорноногі. Харкі. Образ Алжирської війни у французькій популярній культурі.

Тема 9. П'ята республіка та деколонізаційні процеси

Створення Французького співтовариства. Проголошення незалежності колишніх колоній у Чорній Африці. Аналіз поштових марок. Перегляд короткометражних стрічок (рекламні ролики 1958 р., Рене Вотье. Африка 50).

Тема 10. Заморська Франція на зламі ХХ – ХХІ ст. Культурні впливи Республіки Переосмислення урядами П'ятої республіки ролі Франції у світі (на зміну “Великої колоніальної потуги” – “Центр високої культури”). Становище заморських департаментів і територій. Заворушення у Новій Каледонії у 1980-х рр. Співпраця Франції із колишніми колоніями. “Схема” сучасної Заморської Франції. Програми поширення культурного впливу (освітні, видавничі тощо).

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Французька колонізація у новий час												
Тема 1. Вступ до курсу	4	2				2						
Тема 2. Французька колоніальна політика до початку ХІХ ст.	8	4				4						
Тема 3. Французька колоніальна політика в період Реставрації Бурбонів і Липневої монархії	6	2				4						
Тема 4. Французька колоніальна політика у період Другої республіки та Другої імперії	12	4				8						
Тема 5. Характерні	12	4				8						

риси колоніальної політики Третьої республіки												
Разом за змістовим модулем 1	42	16				26						
Модуль 2 Змістовий модуль 2. Від політики “освоєння” колоній, через деколонізацію до культурних впливів												
Тема 6. Колоніальна політика Франції у міжвоєнний період	8	2				6						
Тема 7. Друга світова війна та французькі колонії	8	2				6						
Тема 8. Спроби перегляду колоніальної політики у період Четвертої республіки	8	2				6						
Тема 9. П'ята республіка та деколонізаційні процеси	10	4				6						
Тема 10. Заморська Франція на зламі ХХ –ХХІ ст. Культурні впливи Республіки	14	4				10						
Разом за змістовим модулем 2	48	14				34						
Усього годин	90	30				60						

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		
...		

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		
...		

7. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		
...		

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	<p>Підготовка студентами медіа презентацій. Виконують групами 5-6 осіб <i>Мета:</i> порівняти розвиток країн, які вийшли зі складу Французького Співтовариства і тих, які сформували Заморську Францію. Виокремити наслідки перебування у французькій сфері впливу (політична система, економіка, культура) <i>Алгоритм виконання:</i> 1. Обрати країну (узгодити, щоб не було повторів); 2. Знайти цікаву інформацію; 3. Підготувати медіа-презентацію (на 20 хвилин).</p>	47
2	Підготовка до двох письмових модульних контрольних робіт	40
	Разом	87

9. Індивідуальні завдання

10. Методи навчання

Лекції із медіа-презентаціями, евристичні бесіди, “мозковий штурм”, дискусії, активна робота з візуальними джерелами.

11. Методи контролю

У процесі вивчення дисципліни “Колоніальна політика та культурні впливи Франції у ХІХ – на початку ХХІ ст.” використовуються методи поточного та проміжного контролю.

Поточний контроль рівня знань студентів передбачає перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Поточний контроль здійснюється за напрямками:

- ✓ контроль за виконанням завдань для самостійного опрацювання поза межами аудиторних занять;
- ✓ контроль за рівнем засвоєння та творчого опрацювання у вигляді індивідуальних завдань.

Проміжний контроль рівня знань студентів здійснюється за результатами двох підсумкових контрольних робіт зі змістових модулів.

При виведенні загальної оцінки студента береться до уваги результати поточного та проміжного контролю.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Приклад для заліку

Поточне тестування та самостійна робота										Сума
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	100
35					65					

T1, T2 ... T10 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	відмінно	
81-89	добре	
71-80		
61-70		
51-60	задовільно	
*	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
*	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

* кількість балів для оцінок «незадовільно» визначається Вченими радами факультетів або кафедрами, які забезпечують викладання відповідних дисциплін.

13. Методичне забезпечення

1. Розроблені лектором медіа-презентації до лекцій, які надсилаються студентам після кожного заняття.

14. Рекомендована література

Відкритість. Суспільство. Влада. Від Нантського едикту до падіння комунізму / Авт.-упоряд. Е. Ле Руа Ладюрі [пер. з франц. Є. Марічева]. – К. : Ніка-Центр, 2008. – 264 с. – (Серія “Ідеї та Історії”; Вип.: 2).

Геффернен М. Значення Європи. Географія та геополітика / Майкл Геффернен [пер. з англ. В. Верлока]. – Київ : Дух і Літера, 2011. – 464 с.

Гизо Ф. История цивилизации в Европе / Франсуа Гизо [пер. з франц.]. – М.: Издательский дом “Территория будущего”, 2007. – 336 с.

Де Голль Ш. Военные мемуары. Призыв 1940–1941 / Шарль де Голль [пер. с франц.]. – М.: Издательство иностранной литературы, 1957. – 824 с. (звернути увагу на документи про Африку)

Дементьев Ю. Колониальная политика Франции в Китае и Индокитае 1844–1862 / Юрий Дементьев. – М. : Издательство восточной литературы, 1958. – 204 с.

Ибрашев Ж. Политическая концепция Шарля де Голля. Материалы спецкурса. – Алма-Ата, 1971. – 132 с.

Коломийцев В. Шарль де Голль и “политика деколонизации” в 1958–1962 гг. // Вопросы новой и новейшей истории Франции. – Рязань, 1979.

Коряков В. “Фучжоуский арсенал” в колониальной политике Франции в Китае в конце XIX века // Новое в изучении Китая. М., 1988. С. 77–84.

Коновалова Ф.Т. Жюль Ферри и формирование идеологии французского колониализма 80–е гг. XIX в. / Ф.Т. Коновалова // Рабочее, фермерское и национально-освободительное движение в Западной Европе и Канаде (60–е гг. XIX–начале XX вв.). – Красноярск, 1987. – С. 77–101.

Макленнан Х. Семь рек Канады / Хью Макленнан [пер. с англ. В. Кондракова]. – М. : Прогресс, 1990. – 288 с.

Мак-Ніл В. Піднесення Заходу: Історія людського суспільства / Вільям Мак-Люен [пер. з англ. А. Галушки]. – К. : Ніка-Центр, 2002. – 1112 с. – (Серія “Зміни парадигми”; Вип.: 2).

Манфред А.З. Внешняя политика Франции 1871–1891 гг. / А.З. Манфред. – М.: Изд. Академии наук СССР, 1952. – 591 с.

Машкин М. Н. Французские социалисты и демократы и колониальный вопрос. 1830–1871 / М.Н. Машкин. – М.: Наука, 1981. – 318 с.

Нарочницкий А. Л. Колониальная политика капиталистических держав на Дальнем Востоке 1860–1895 гг. / А.Л. Нарочницкий. – М., 1956. – 560 с.

Плюта Н.В. Політичні дискусії у Франції з питань англо-французького колоніального суперництва навколо Єгипту / Н.В. Плюта // Вісник Київського

міжнародного університету (Серія: “Міжнародні відносини”). – К.: КиМУ, 2009. – Вип. 8. – С. 217–239.

Плюта Н.В. Фашодська криза 1898 року та суспільно-політична реакція у Франції / Н.В. Плюта // Грані: Науково-теоретичний і громадсько-політичний альманах. – Дніпропетровськ, 2009. – № 1 (63). – С. 13–18.

Плюта Н.В. Французький колоніалізм: геополітичний та ідеологічний виміри / Н.В. Плюта // Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії: Наукові записки РДГУ. – Рівне: РДГУ, 2010. – Вип. 18. – С. 116–126.

Плюта Н.В. Справа Дрейфуса у контексті суспільно-політичних дискусій у Франції / Н.В. Плюта // Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії: Наукові записки РДГУ. – Рівне: РДГУ, 2009. – Вип. 15. – С. 195–198.

Плюта Н.В. Французький колоніалізм другої половини ХІХ ст.: територіальне розширення та ідеологічні засади / Н.В. Плюта // Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії: Наукові записки РДГУ. – Рівне: РДГУ, 2008. – Вип. 12. – С. 141–150.

Селиванов И.Н. Цивилизационное влияние Франции на народы Индокитая в колониальный период / И.Н. Селиванов // Международные отношения в Азии: новое и новейшее время. – М., 1998. – С. 34–42.

Субботин В. Колониальная политика Франции в Западной Африке (1880–1900) / Валерий Субботин. – М.: Издательство восточной литературы, 1959. – 104 с.

Субботин В. Колонии Франции в 1870–1918 гг. Тропическая Африка и острова Индийского океана / Валерий Субботин. – М.: Издательство “Наука”, 1973. – 404 с.

Субботин В. Французская колониальная экспансия в конце ХІХ в. (Экваториальная Африка и острова Индийского океана). – М.: Издательство восточной литературы, 1962. – 168 с.

Тарле Е.В. Европа в эпоху империализма. 1871–1919 гг. / Евгений Викторович Тарле // Тарле Е.В. Соч. в 12 т. – М.: Изд-во АН СССР, 1958. – Т.5. – 595 с.

Тарле Е. В. Очерки истории колониальной политики Западноевропейских государств (конец ХV – начало ХІХ века). – Ленинград: Наука, 1965. – 428 с.

Франция в поисках новых путей / Отв. ред. Ю. Рубинский. – Москва: Весь Мир, 2007. – 624 с. – (Старый свет – новые времена).

Франция и её владения / под ред. Ф. Н. Петрова. – М.: Государственный научный институт “Советская энциклопедия”, 1948. – 800 с.

Черкасов П. Судьба империи. Очерк колониальной экспансии Франции в ХVІ–ХХ вв. – М.: Издательство “Наука”, 1983. – 183 с.

Черкасов П. Распад колониальной империи Франции. Кризис французской колониальной политики в 1939–1985 гг. – М.: Издательство “Наука”, Главная редакция восточной литературы, 1985. – 328 с.

Шейк Фати Фай. Напоминание о колониальной действительности, или кровавый инцидент в Тиарое // Африка. Колониализм и антиколониализм (XIX – XX вв.). – М.: Наука, 1990. – С. 95–104.

Шивельбуш В. Розчаклована ніч. До історії штучного світла у XIX столітті / Вольфганг Шивельбуш [пер. з нім. О. Юдін]. – К.: Ніка-Центр, 2014. – 216 с. – (Серія “Ідеї та Історії”; Вип.: 10).

Da Costa M. Colonial Origins, Institutions and Economic Performance in the Caribbean: Guyana and Barbados / Michael DaCosta // IMF Working Paper. – 2007. – 38 p.

Encyclopedia of Western Colonialism since 1450 / Thomas Benjamin, editor in chief. – Thomson Gale, 2007. – 1248 p.

Luhrmann T. M. The Good Parsi. The Fate of a Colonial Elite in a Postcolonial Society / T. M. Luhrmann. – Harvard University Press, 1996. – 318 p.

Pernot M. L'inquiétude de l'Orient. En Asie musulmane. – Paris : Librairie Hachette, 1927. – 246 p.

Trivedi H. Colonial Transactions. English literature and India / Harish Trivedi. – Manchester: Manchester University Press, 1996. – 226 p.

Wrong M. G. The Conquest of New France / George M. Wrong. – New Haven: Yale University Press, 1921. – 250 p.

Електронні ресурси:

Сайт французького наукового журналу Історія заморських територій: Outre-Mers. Revue d'histoire [En ligne]. – URL: <http://www.persee.fr/collection/outre>